

AKCIJSKI PLAN RAZVOJA TURIZMA

Grad Bakar

Pitanja u vezi sa sadržajem Akcijskog plana razvoja turizma molimo uputiti na adresu:

MICRO projekt d.o.o.
Stepinčeva 38, 21 311 Stobreč

T: 021 555 400
F: 021 555 419
E: info@microgrupa.com
W: www.microgrupa.com

Zaštita prava

Sadržaji što su ovdje izneseni izrađeni su isključivo za Grad Bakar. Društvo s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o. izradilo je Akcijski plan razvoja turizma u skladu sa zahtjevima Naručitelja, Grada Bakra, samo za njegovu specifičnu primjenu.

Ostale osobe koje koriste informacije iz Akcijskog plana razvoja turizma čine to na vlastitu odgovornost i vlastiti rizik.

© MICRO projekt d.o.o., 2010.

Sva prava pridržana.

Sadržaj ovoga dokumenta zaštićen je autorskim pravima. Izmjene, kraćenja, proširenja i nadopune moguće su samo uz prethodnu pisanu suglasnost društva s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o., Split.

Umnožavanje je dopušteno samo uz uvjet da na svakom primjerku ostane otisnuta gornja napomena o autorskim pravima.

Objavljivanje ili prevođenje dopušteno je samo uz prethodni pisani pristanak društva s ograničenom odgovornošću MICRO projekt d.o.o., Split.

Split, 16.06.2010.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Korištena metodologija	5
2. Identifikacija projekta	7
2.1. Definiranje projekta	7
2.2. Institucionalni okvir projekta.....	8
2.2. Institucionalni okvir projekta.....	9
3. Atrakcijska osnova za razvoj turizma	12
3.1. Opći podaci turističkog potencijala.....	12
3.2. Turistički resursi	17
3.2.1. Prirodni potencijali	17
3.2.2. Kulturna baština	18
3.2.3. Smještajni kapaciteti grada Bakra	20
3.2.4. Manifestacije i dodatni sadržaji u turizmu.....	21
3.2.5. Radna snaga	22
3.2.6. Stanje okoliša na području grada Bakra	22
3.3. SWOT analiza turizma	25
4. Budući smjer razvoja turizma grada Bakra	27
4.1. Usklađenost s Glavnim planom razvoja turizma te Programom ukupnog razvoja Grada Bakra	27
4.2. Sudionici izrade Akcijskog plana razvoja turizma	29
4.3. Detaljni plan aktivnosti razvoja turizma.....	30
4.4. Promotivni plan aktivnosti	37
5. Postupak praćenja i ažuriranja	39
5.1. Uvod.....	39
5.2. Organizacija i jamčenje tijekom informacija i razmjene informacija.....	39
5.3. Akcijski plan razvoja turizma i e-grad	39
7. POPIS TABLICA I SLIKA.....	40

1. UVOD

Primorsko-goranska županija predstavlja jednu od županija koja ima potencijala za razvoj turizma. Turizam u tom smislu predstavlja jednu od perspektivnih gospodarskih grana na kojoj županija može temeljiti svoj razvoj.

Međutim, pri planiranju razvoja turizma potrebno je uvažiti nove trendove na turističkom tržištu koji nameću potrebu za stalnim promjenama u strukturi turističke ponude. Svjetska ekonomska kriza itekako pogađa svjetski turizam pa tako i hrvatski jer se u vremenima recesije ljudi najprije rješavaju onoga što im nije nužno, a putovanja spadaju upravo u tu skupinu. Turizam na taj način sve više utječe na globalne promjene, te kreira nove trendove u pogledu životnog stila, nacionalnog i lokalnog identiteta, promocije, međunarodnih odnosa. Isto tako, novi trendovi turizma polako odmiču od koncepcije odmora koji nudi „more i sunce“. Turisti sve više traže sofisticiranije oblike turističke ponude koja promatra turizam kroz sinergiju sporta, prirode, zabave, kulture, avanturizma.

Turizam predstavlja jedan od najvažnijih pokretača razvoja gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Hrvatska ima vrlo atraktivan turistički potencijal, prije svega jedinstvenu prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu. Međutim, potrebno je taj potencijal intenzivnije valorizirati u cilju stvaranja prepoznatljivog identiteta turističke ponude Hrvatske, čime bi se povećala konkurentnost i olakšalo pozicioniranje na tržištu.

Struktura potražnje za hrvatskim turističkim proizvodom se u posljednjem desetljeću značajno izmijenila. Jedini način da se Republika Hrvatska turistički repositionira je prilagođavanje dinamici razvoja turizma i kvalitativnim zahtjevima tržišta, uz očuvanje prirodno-kulturnih resursa koji su temelj njene atraktivnosti.

Hrvatski turizam ima brojne naslijeđene nedostatke (sezonalnost, kvaliteta i raspon usluga, niska prosječna potrošnja, neadekvatan kadar) te visoke troškove rada i kapitala. Ipak, pozicija Hrvatske na međunarodnom turističkom tržištu je stabilna i sve snažnija. Hrvatska je još uvijek «novost na tržištu» i tu priliku treba iskoristiti priliku i pozicionirati se kao kvalitetna destinacija. Da bi se osigurao razvoj Hrvatske kao konkurentne turističke zemlje, potreban je usklađen rad svih sudionika, javnih i privatnih, na svim razinama.¹

Razvoj turizma trebao bi biti temeljen na načelima održivosti, te planiran i usklađen na različitim područjima Republike Hrvatske s ciljem pružanja sveobuhvatne turističke ponude koja može zadovoljiti različite profile domaćih i inozemnih turista. U skladu s tim, potrebno je kreirati integriranu turističku strategiju na državnoj razini te jasno pozicionirati turističke strategije na razini pojedinih regija koje bi svoju poziciju temeljile na različitim razinama usluge i segmenta gostiju.

Da bi se pobliže objasnio Akcijski plan razvoja turizma njegova svrha kao i utjecaj na šire i uže okruženje potrebno je objasniti povezanost dokumenata na pojedinim hijerarhijskim

¹ Strategija razvoja hrvatskog turizma do 2010. godine

razinama. Akcijski plan razvoja turizma grada Bakra (u daljnjem tekstu: Akcijski plan) naslanja se na Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije (u daljnjem tekstu: Glavni plan).

Glavni plan prvi je strateški dokument vezan na sektor turizma koji daje odrednice razvoja turizma za pojedina područja županije. Ovaj dokument ima za primarni cilj odrediti smjer budućeg razvoja turizma na području Primorsko-goranske županije. Svaka jedinica lokalne samouprave dužna je Glavni plan prihvatiti te u skladu s njim kreirati vlastitu viziju razvoja turizma na svojem području djelovanja. Lokalni dionici najbolje poznaju specifičnosti svog područja te uvažavajući smjernice Glavnog plana kreiraju svoje akcijske planove koji im služe kao smjernice razvoja turizma na vlastitom području. Akcijski planovi za turizam na taj način predstavljaju operativne dokumente razvoja turizma na području lokalnih samouprava.

Akcijski plan razvoja turizma za područje grada Bakra utjecati će na budući razvoj turizma te na pozicioniranje grada Bakra kao turističke destinacije. Poziciju grada Bakra odrediti će svi ključni faktori u njegovom užem i širem okruženju kao što su postojeći turistički trendovi, prirodna i kulturna obilježja, karakteristične manifestacije.

Potrebno je napomenuti da je Akcijski plan dokument koji se u odnosu na vremenski odmak od nastanka dokumenta može revidirati u skladu s novonastalim turističkim i razvojnim potrebama na području Grada. Na taj način smjer razvoja turizma postaje fleksibilan i sklon prilagodbi sukladno promjenama u tržišnim uvjetima i trendovima.

1.1. *Korištena metodologija*

Prilikom provođenja svih potrebitih aktivnosti za izradu ovog dokumenta korištena je participativna metoda temeljena na suradnji između članova radne skupine grada Bakra i tima stručnjaka zaduženih za izradu Akcijskog plana iz konzultantske kuće MICRO projekt d.o.o., da bi se na taj način osigurao sinergijski efekt i povećala razina kvalitete dokumenta. Radna skupina sastojala se od relevantnih dionika u kreiranju budućeg razvoja turizma.

Isto tako, za oblikovanje dokumenta korišteni su različiti izvori informacija koji su služili za definiranje sadašnjeg turističkog potencijala grada Bakra, kao što su:

- **Sekundarno istraživanje.** Sekundarno istraživanje podataka provodilo se na temelju dostupnih informacija od strane relevantnih institucija kao što su Državni zavod za statistiku, Hrvatske gospodarske komora i sl.. Na taj način osiguravaju su početni inputi koji se koriste pri analizi atrakcijske osnove za razvoj turizma.
- **Primarno istraživanje / Obrasci prema institucijama.** Obrasci prema institucijama zajedno s pismima namjere upućeni su Gradu Bakru kao i Turističkoj zajednici grada Bakra na temelju kojih se definira postojeće stanje turizma na području grada Bakra.
- **Metoda brainstorminga / Radna skupina.** Nakon provedene analize atrakcijske osnove za razvoj turizma pristupilo se radnoj skupini koja se sastojala od članova koji

imaju ili se pretpostavlja da će u budućnosti imati potencijalan utjecaj na razvoj turizma, a koje je odabrao Naručitelj.

2. IDENTIFIKACIJA PROJEKTA

2.1. Definiranje projekta

Akcijskim planom razvoja turizma grada Bakra definira se na koji način grad Bakar kreira svoj turistički razvoj. Grad Bakar pri određivanju željenog smjera turističkog razvoja treba uvažiti svoje okruženje, odnosno sva obilježja vezana za prirodne i kulturne znamenitosti, tradiciju, povijest ali i postojeće turističke trendove. Osim karakteristika užeg okruženja potrebno je imati u vidu i šire okruženje koje promatra poziciju grada Bakra u kontekstu Primorsko-goranske županije. Grad Bakar treba usmjeriti razvoj turizma prepoznatim turističkim potrebama na koje će se odgovoriti oblikovanjem specifičnog turističkog proizvoda. Na taj način se na razini Grada kreira vlastiti turistički identitet kroz specifičnu i prepoznatljivu turističku ponudu koja će privući potencijalne domaće i inozemne turiste te zadovoljiti razvojne potrebe lokalnog stanovništva.

U skladu s navedenim direktni cilj projekta je razvoj turizma zasnovanog na načelima održivog razvoja koji kao takav može implicirati brojne koristi za lokalno stanovništvo (povećanje gospodarskih aktivnosti, povećanje zaposlenosti, privlačenje investicija).

Potrebno je istaknuti i vremensko razdoblje u kojemu će se realizirati operativni plan. U tom smislu, operativni plan će se promatrati u kratkom i dugom roku. Kratkoročni prikaz operativnog plana odnositi će se na prvu godinu dana u kojoj će se popisati prioritetni projekti, raspored provođenja kao i ključne institucije na razini grada te ostali dionici koje će surađivati na realizaciji projekata. Srednjoročni aspekt operativnog plana temeljiti će se na dvogodišnjem planu projekata koji će biti popisani s obzirom na prioritet njihova izvršavanja a odvijati će se nastavno na prioritetne projekte.

Tako će se u vremenskom razdoblju od tri godine različitim akcijama u planiranju, razvoju i marketingu kreirati ukupan razvoj turizama, koji će biti temeljen na suradnji između svih lokalnih partnera. Realizacija operativnog plana u tom smislu podrazumijeva suradnju između dionika na svim razinama.

U tom smislu, potrebno je razmotriti ciljeve Akcijskog plana ali i uzeti u obzir direktne i indirektne efekte izrade Akcijskog plana koji su prikazani u dolje navedenoj tablici.

Tablica 1. Direktni i indirektni efekti izrade Akcijskog plana razvoja turizma

Direktni efekti realizacije projekta

- evidentiranje i sistematiziranje postojećih turističkih resursa s gledišta atraktivnosti i razine turističke iskorištenosti,
- određivanje sadašnje turističke pozicije i potencijalnih smjerova razvoja turizma kao i njihovih ograničenja,
- osiguravanje jasnih smjernice svih aktivnosti usmjerenih razvoju turizma ovisno o definiranim prioritetima,
- povećanje suradnje između raznih lokalnih sudionika te osiguranje podloge za partnerstva javnog, privatnog i civilnog sektora,
- osiguranje podloge za privlačenje novih izvora financiranja,
- promoviranje svih nositelja razvoja turizma na području grada Bakra (Grad Bakar, Turistička zajednicu grada Bakra i ostali nositelji razvoja turizma).

Indirektni efekti realizacije projekta

- poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva,
- očuvanje/razvoj/zaštita svih turističkih resursa Grada,
- obogaćivanje turističke ponude Grada.

2.2. Institucionalni okvir projekta

U ovom dijelu dokumenta promatra se institucionalni okvir, odnosno sve **relevantne institucije** koje su povezane s projektom i kao takve mogu imati potencijalni utjecaj na projekt. Institucionalni okvir projekta vezan je za sva ministarstva, fondove, institucije koje su važne za ovaj projekt. Ovakav kontekst važan je upravo zbog činjenice da određene institucije mogu biti nositelji poticanja ulaganja te na taj način doprinijeti realizaciji i održivosti projekta.

Kao ključne institucije, mogu se istaknuti:

Primorsko-goranska županija i Grad Bakar. Budući da je projekt smješten u Primorsko-goranskoj županiji odnosno u gradu Bakru nadležna Županija i Grad u tom smislu predstavljaju institucionalni okvir projekta, jer mogu putem svojih razvojnih projekata i natječaja potaknuti razvoj nekog segmenta gospodarstva u ovom kontekstu turizma.

Budući da je Grad Bakar nositelj projekta u dolje navedenoj tablici predstaviti će se aktivnosti grada kojima se planirano utječe na razvoj turizam preko programa financiranja ali i organizacijom upravnih tijela na razini grada. Na taj način razvoj turizma se ne odvija stihijski, već pomoću planiranih aktivnosti usmjerenih razvoju turizma.

Tablica 2. Dosadašnje poticanje razvoja turizma od strane grada Bakra²

Poticanje razvoja turizma od strane grada Bakra	Proračunski programi usmjereni financiranju razvoja turizma	Naziv programa	„Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja Grada Bakra“	„Očuvanje spomeničke baštine“
		Opis Aktivnosti/ Planirana sredstva	1. Podržavanje rada Turističke zajednice grada Bakra i Turističkog ureda kao jednog od preduvjeta za razvoj turizma 2. Osiguranje poticajnih sredstva za održavanje spomenika kulture „Praputnjarski prezidi“ (u Proračunu za 2010. godinu planirana su poticajna sredstva u iznosu od 80.000,00 kuna)	Očuvanje naslijeđa grada Bakra kroz održavanje i ulaganja u kulturne, sakralne i povijesne spomenike Grada. Cilj programa je očuvati i revitalizirati objekte od posebnog značaja za grad Bakar, a Program uključuje kapitalna ulaganja u projekte očuvanja spomeničke kulture.
Upravno tijelo Grada Bakra usmjerena razvoju turizma	Naziv upravnog tijela	Upravni odjel za gospodarstvo, razvoj i financije		
	Opis aktivnosti	U okviru ovog upravnog odjela ustrojeno je radno mjesto stručnog suradnika za gospodarstvo i razvoj, koji ima zadatak poticati razvoj turističke djelatnosti na razini Grada kroz suradnju s Turističkom zajednicom Grada, ugostiteljsko-hoteljerskim te drugim udrugama i organizacijama.		

Turistička zajednica Grada Bakra Sukladno Zakonu o turističkim zajednicama, predsjednik Skupštine TZ je Gradonačelnik. Turistička zajednica na području pojedine jedinice lokalne samouprave ima zadatak promicati specifični turistički identitet, izvršavati promotivne aktivnosti u zemlji i inozemstvu i na taj način odrediti specifičan smjer razvoja turizma te doprinijeti podizanju razine kvalitete cjelokupne turističke ponude Hrvatske. Turistička zajednica grada Bakra vodi i evidenciju turista, smještajnih kapaciteta i ostale relevantne turističke evidencije koje kao takve imaju utjecaj na projekt.

² Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od Grada Bakra

Ministarstvo turizma. Glavno nadležno Ministarstvo za sve segmente razvoja turizma koje putem svojih strateških planova, natječaja, programa potpora i kreditiranja može značajno utjecati na razvoj turizma te kao takvo ima utjecaj i na ovaj projekt.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva. Ministarstvo koje objedinjuje tri važna segmenta - gospodarstvo, rad i poduzetništvo i na taj način potiče ulaganja preko projekta poticanja poduzetništva i natječaja.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo. Provodi razne aktivnosti vezane za poticanje ulaganja u malo gospodarstvo, kreditiranje, garancijski programi, davanje potpora, te kao takva može podrazumijevati institucionalni okvir ovog Akcijskog plana.

Hrvatski zavod za zapošljavanje. Budući da se realizacijom Akcijskog plana potencijalno želi utjecati i na smanjenje nezaposlenosti Hrvatski zavod za zapošljavanje može osigurati različite poticaje (Usluge poslodavcima i poticajni programi, Godišnji plan za poticanje zapošljavanja...)

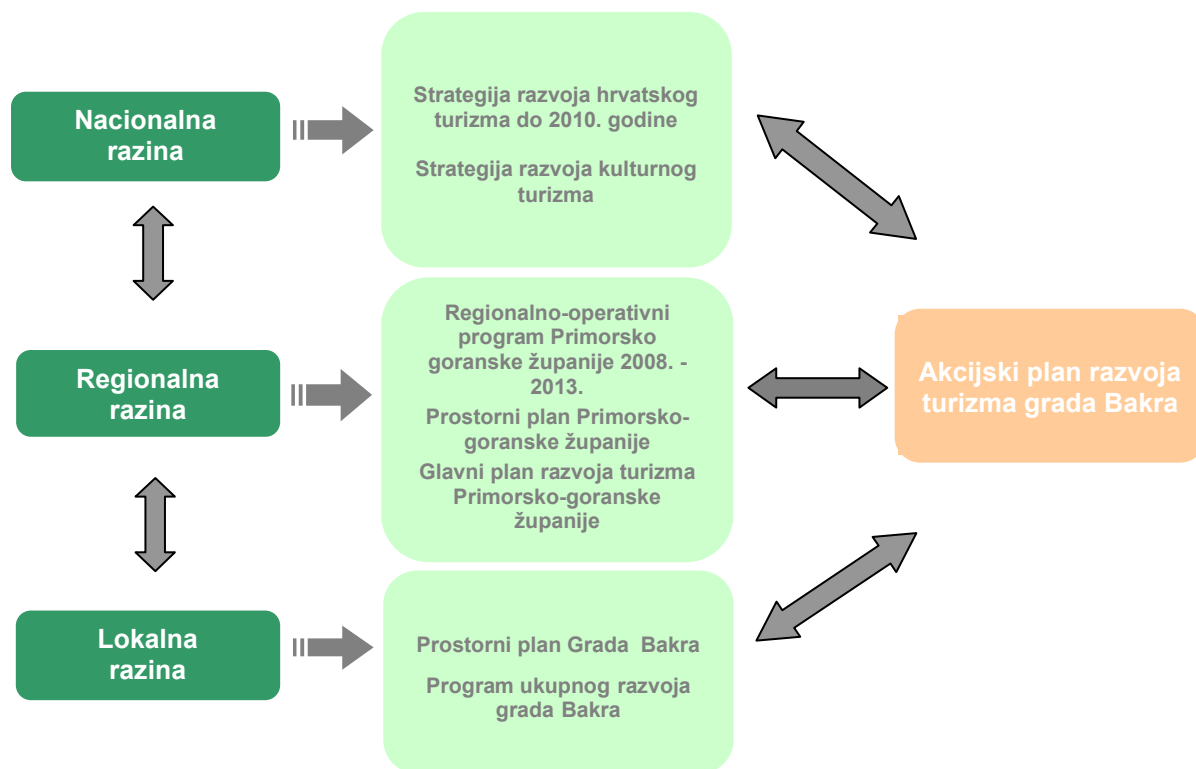
Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije. Provedbena agencija nadležna za financiranje, nabavu, plaćanje i nadzor provedbe programa i projekata Europske unije, u kojima su upravljanje i odgovornost preneseni na Republiku Hrvatsku.

Kako bi se ostvario uravnotežen razvoj nekog područja potrebna je usklađenost između dokumenata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. U ovom dijelu dokumenta popisati će se **dokumenti višeg reda** da bi se dobio uvid koji su sve dokumenti utjecali na kreiranje ovog Akcijskog plana.

Potrebno je napomenuti da su svi navedeni dokumenti funkcioniraju u međusobnoj sinergiji, odnosno jedan dokument uvažava drugi na način da se poštuju ciljevi iz dokumenta na višoj razini. Postavljeni ciljevi na lokalnoj razini uvažavaju one na županijskoj i nacionalnoj razini, pri čemu su na lokalnoj razini ciljevi specificirani i vezani za točno definirane projekte koje svaka jedinica lokalne samouprave postavlja kao nužne za ostvarenje vlastitog smjera razvoja.

Relevantni dokumenti koji utječu na Akcijski plan prikazani su u dolje navedenoj slici. Dokumenti koji su prikazani predstavljaju okvir izrade dokumenta. U dijelovima u kojima je to posebno važno kroz dokument naznačit će se povezanost s pojedinim dokumentom.

Slika 1. Usklađenost Akcijskog plana s dokumentima višeg reda

Ipak je potrebno napomenuti da je krovni dokument za izradu Akcijskog plana razvoja turizma grada Bakra **Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije**. Cilj izrade Glavnog plana je izraditi teorijski utemeljen i praktično provediv model razvoja turizma na području Primorsko-goranske županije. Promatrana županija na taj način postaje konkurentna destinacije, isplativoga turističkog proizvoda što sve skupa ima za krajnji cilj i porast životnog standarda stanovništva. Glavni plan razvoja mora dati konkretne odgovore na sva pitanja Županije (jasna vizija, održivi razvoj, potencijali ulaganja, ekonomski učinci, prosperitet i veća kvaliteta života svih građana) i izložiti prepoznatljiv specifičan interes svake pojedine destinacije u pogledu razvoja turizma³.

Usvajanjem Glavnog plana turizma PGŽ sve jedinice lokalne samouprave koje su ga usvojile preuzele su obvezu izrade Akcijskih planova za svoje područje. Akcijski plan razvoja turizma grada Bakra predstavlja operativni razvojni dokument za sektor turizma na području grada Bakra.

³ Glavni plana razvoja turizma Primorsko-goranske županije

3. ATRAKCIJSKA OSNOVA ZA RAZVOJ TURIZMA

Potencijalne i realne turističke atrakcije predstavljaju temeljni turistički resurs svake turističke destinacije. Turističke atrakcije određuju i uvjetuju turističku ponudu nekog područja te utječu na razvoj turizma uopće. Suština atrakcijske osnove određena je turističkim potrebama, motivima i aktivnostima potencijalne ciljane skupine turista.

Važnost turističke atrakcijske osnove znači da turistička atrakcija oblikuje turistički proizvod nekog područja. Upravo zbog te činjenice u ovom dijelu dokumenta izvršiti će se analiza atrakcijske osnove za razvoj turizma koja će služiti kao podloga za kreiranje specifičnog turističkog proizvoda grada Bakra.

3.1. Opći podaci turističkog potencijala

U kontekstu općih podataka turističkog potencijala promatrati će se ključni faktori turizma koji imaju za cilj odrediti cjelokupan turistički potencijal grada Bakra, kao što su: položaj grada Bakra, demografske karakteristike, klimatske karakteristike, prometna obilježja, povijesna obilježja, gospodarske predispozicije, te sadašnji turistički potencijali.

Položaj grada Bakra

Slika 2. Položaj grada Bakra u Primorsko-goranskoj županiji⁴

Primorsko-goranska županija smještena je na zapadnom dijelu Republike Hrvatske i omeđena je na zapadu Istarskom, na istoku Karlovačkom i na jugu Ličko-senjskom županijom, te na sjeveru Republikom Slovenijom. Površina Primorsko-goranske županije iznosi **3.582 km²** što je **6,33%** površine Republike Hrvatske. Grad Bakar pripada Primorsko-goranskoj županiji i lociran je na sjevernom Jadranu, točnije u Hrvatskom primorju koje se proteže od Senja do Rijeke. Grad Bakar smješten je na istočnoj strani Bakarskog zaljeva te je udaljen 15 km od Rijeke koja je najveći grad i administrativno

⁴ Regionalni operativni program Primorsko-goranske županije 2008.-2013.

središte Primorsko-goranske županije.

Grada Bakar je smješten uz akvatorij Bakarskog zaljeva, iznad Bakarskog zaljeva na nadmorskoj visini od 180-300 metara te u zaleđu bakarskog zaljeva kojeg karakteriziraju velike šumske površine. Ovakav položaj grad može iskoristiti na način da kreira raznovrsnu turističku ponudu kroz sinergiju između raznih oblika turizma (kulturni turizam, ruralni turizam, planinski turizam, eko turizam). Isto tako, na temelju povoljnog položaja potencijalno može doći do umrežavanja turističkih ponuda između obližnjih destinacija te jačanja turizma cjelokupnog područja regije.

Površina, broj stanovnika, naselja u sastavu grada

Na površini od ukupno **12.560 ha** prema popisu stanovništva iz 2001. godine, na području grada Bakra živi **7.773 stanovnika**. Stanovništvo na području grada raspoređeno je unutar tri cjeline koje se protežu od uskog obalnog pojasa do krajnjeg zaleđa. Gustoća stanovništva na području grada Bakra iznosi 62 st./km², što je znatno niže od gustoće stanovništva Hrvatske (83 st./km²). U sastavu grada Bakra postoji **devet naselja** i to: Bakar, Hreljin, Krasica, Kukuljanovo, Praputnjak, Škrljevo, Plosna, Ponikve i Zlobin.

Iako je gustoća naseljenosti manja od prosjeka na razini RH grad Bakar to može iskoristiti kao jednu od svojih snaga te ponuditi turistima mir, tišinu i odmor. Neposredna blizina okolnih destinacija može osigurati zadovoljenje potreba turista za noćnim životom, ali i dodatnim sadržajima u funkciji turizma (biciklističke staze, vinske staze, organizirani izleti u prirodu, jednodnevni izleti brodom, slobodno penjanje, planinarenje).

Klima i vegetacija

Klimatski uvjeti na području grada Bakra su specifični i određeni položajem grada koji je smješten u priobalju gdje je klima mediteranska, te na višim dijelovima Bakarskog područja gdje klima ima jaki kontinentalni utjecaj koji karakteriziraju nagle i česte vremenske promjene. Biljni pokrov je raznolik, prevladava bjelogorica i nisko raslinje te uspijevaju vrlo raznolike vrste voća i povrća. U brdskome zaleđu grada Bakra nalazi područje šumskoga ekosustava, sa stoljetnim šumama i bogatim kraškim reljefom. U zaleđu grada lociran je i Nacionalni park Risnjak koji predstavlja ogroman prirodni potencijal Grada.

Povoljni prirodni resursi predstavljaju potencijal za odvijanje turizma u zimskim i ljetnim mjesecima. U zimskim mjesecima aktivna su skijaška odredišta Platak, Delnice, Mrkopalj, Bjelolasica, dok su u ljetnim mjesecima turistički potencijali iskazani su kroz razne kulturno-umjetničke programe (koncerti, čakavske večeri) i karakteristične manifestacije (Margaretino ljeto, proslava Dana mjesta)

Prometna povezanost

Grad Bakar zemljopisno pripada području Kvarnera kojeg obilježava povoljan geoprometni položaj, posebno u pogledu razvoja turizma. Kvarner se u tom smislu često karakterizira kao najbliži izlaz na more za unutrašnju Hrvatsku i za velik dio srednje Europe. Grad Bakar nalazi se relativno blizu važnih emitivnih tržišta i zračnih luka što je prikazano na dolje navedenoj tablici.

Tablica 3. Udaljenost grada Bakra od hrvatskih i europskih središta⁵

Udaljenost hrvatskih i europskih središta	
Rijeka	15 km
Baška (Krk)	56 km
Zagreb	153 km
Split	403 km
Trst	91 km
Ljubljana	131 km
Graz	322 km
Beč	508 km
Budimpešta	495 km
Prag	832 km
Rim	772 km

Udaljenost od Zračne luke Rijeka, koja se nalazi na otoku Krku iznosi 39 km, što također omogućuje brzi dolazak gostiju u grad Bakar. Udaljenost od zračne luke Zadar iznosi oko 275 km koja također predstavlja važnu ulogu povezanosti grada Bakra sa Sjevernom Dalmacijom. U funkciju turizma može se uvrstiti i Zračna luka Zagreb imajući pri tome u vidu autocestu do Zagreba koja je znatno vremenski skratila put do kvarnerskih destinacija. Ograničavajući faktori u prometa nekada su bili otoci koji su bili nešto slabije dostupni međutim taj problem otklonjen je izgradnjom dvaju mostova (Krčkog i mosta između Cresa i Lošinja). Željeznicom je na Kvarner moguće doći iz smjera Zagreba i Ljubljane, iako je moguća veza i sa sjevernom i srednjom Dalmacijom (preko Ogulina), ali takvih linija za sada nema. Iz riječke luke kreće nekoliko brodskih linija u međunarodnom, državnom i lokalnome putničkom prometu, dok okolne manje luke uglavnom služe za prihvati i otpremu trajekata i manjih putničkih brodova na lokalnim prugama.

⁵ www.viamichelin.com

Na temelju svega navedenog može se zaključiti da grad Bakar ima dobru prometnu povezanost s aspekta cestovnih, željezničkih, zračnih i pomorski puteva. Na taj način osigurava se dostupnost turističke destinacije krajnjim korisnicima kao jedan od značajnih faktora razvoja turizma.

Povijest

Povijest grada Bakra seže daleko u prošlost, na tu činjenicu zasigurno utječu dva ključna faktora koja se mogu definirati povoljnim zemljopisnim i strateškim položajem. Zemljopisni položaj podrazumijeva dobre predispozicije za razvoj pomorstva i trgovine, dok je strateška lokacija uvjetovana povoljnim smještajem grada koji je smješten uz akvatorij Bakarskog zaljeva, iznad Bakarskog zaljeva te u zaleđu Bakarskog zaljeva.

Povijesna jezgra grada Bakra registrirana je kao spomenik kulture 1968. godine. Prema arheološkim nalazima postoje tragovi o postanku naselja krajem kasnog brončanog doba, a tijekom antike naselje se širi i zauzima prostor uz more. Bila je to poznata *Volcera*. S počecima srednjeg vijeka naselje se iznova izdiže dalje od mora na prapovijesni položaj te se izgrađuju bedemi, kule i kašteli.

Grad Bakar ima bogato povijesno nasljeđe koje može razvijati u kontekstu kulturnog turizma. Potencijal grada može biti u povezivanju kulturnih dobara te njihovoj potpunoj implementaciji u turističku ponudu kroz sinergiju kulture, prirode, gastronomije i sl..

Gospodarstvo

Kada se promatra gospodarstvo grada Bakra potrebno je napomenuti da je detaljna analiza svih gospodarskih faktora prikazana u Programu ukupnog razvoja grada Bakra u poglavlju 2.1. Gospodarstvo. Za potrebe izrade ovog dokumenta potrebno naglasiti glavne faktore gospodarskog razvoja. Gospodarski razvoj grada Bakra u posljednjih nekoliko desetljeća je uvelike bio određen prisustvom koksare kao glavnog gospodarskog objekta. Zatvaranjem koksare 1994. godine došlo je do velikih promjena u strukturi gospodarstva grada Bakra.

Isto tako, u kontekstu gospodarstva nužno je spomenuti Industrijsku zonu „Kukuljanovo“ koja predstavlja vrlo važan segment gospodarskog razvoja grada Bakra. Industrijska zona d.o.o. obavlja aktivnosti u segmentu poslovanja nekretninama, inženjeringa, građenja, projektiranja i nadzora, održavanja infrastrukturnih i ostalih objekata, praćenja i čuvanja ekološkog stanja u Zoni te upravljanje Slobodnom zonom. Posebno je važno spomenuti njezin kontekst u segmentu turizma. Industrijska zona svojim mogućnostima privlači različite profile poduzetnika koji postupno premještaju svoje poslovanje u Industrijsku zonu. Uz sve prirodne i kulturno-povijesne predispozicije prostor grada na taj se način se može potpuno implementirati u turističke svrhe.

Grad Bakar postupno mijenja svoj gospodarski fokus i sve više se okreće proizvodnji, trgovini i turizmu kao ključnim gospodarskim sektorima. Zagađenja teških industrija dosad su osporavala turistički razvoj grada. Danas se grad postupno okreće svojim resursima (bogata povijest, povoljan zemljopisni položaj, prirodne ljepote) koje želi valorizirati i implementirati u funkciju turizma kao gospodarskog sektora koji ima potencijale za razvoj.

Identifikacija sadašnjeg turističkog tržišta

U kontekstu identifikacije sadašnjeg turističkog tržišta vršiti će se analiza sadašnjeg turističkog tržišta kroz broj turističkih dolazaka u posljednjih nekoliko godina. Isto tako, biti će prikazani podaci koji govore o strukturi domaćih i inozemnih gostiju, kao i zemlja porijekla inozemnih gostiju. Detaljni prikaz sadašnjeg turističkog tržišta prikazan je u dolje navedenoj tablici.

Tablica 4. Dolasci i noćenja grada Bakra⁶

Godina	Domaći gosti		Strani gosti		Zemlja iz koje dolaze
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	
2005.*	1.744	4.045	1.278	2.735	Nema podataka
2006.*	1.807	6.157	1.298	2.395	Nema podataka
2007.*	1.623	3.774	1.301	2.289	Nema podataka
2008.	1.802	4.007	1.520	3.675	Italija, Njemačka, Francuska, Austrija, Nizozemska, Švicarska
2009.	2.082	5.358	1.175	2.243	Italija, Njemačka, Francuska, Austrija, Nizozemska, Švicarska

Prema navedenim podacima može se zaključiti da postoje **trendovi rasta** u broju dolazaka i noćenja domaćih gostiju. Od 2005. – 2009. godine broj dolazaka domaćih gostiju porastao je ukupno za 338 dolazaka, dok je broj noćenja porastao za 1.313 noćenja. Ako se promotre postojeći trendovi dolazaka stranih gostiju oni pokazuju **tendenciju pada**. U prethodno navedenom razdoblju strani gosti bilježe pad od 103 posjeta inozemnih gostiju te pad 492 ostvarena noćenja.

⁶ Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od Turističke zajednice grada Bakra (*podaci iz statističkog ljetopisa Primorsko-goranske županije 2006., 2007. i 2008.)

Potrebno je napomenuti da na području je na području grada Bakra tek 17.08.2009. godine aktivirana Turistička zajednica grada Bakra, tako da su pojedine istaknute analize preuzete iz dostupnih statističkih ljetopisa. Zbog neaktivnosti turističke zajednice do 2009. godine slaba je evidencija dosadašnjeg turističkog potencijala (nema dostupnih podataka o zadržavanju turista, profilu gostiju, posjećenosti okolnih naselja). Isto tako, opadajući trendovi dolazaka inozemnih turista mogu biti rezultat nedovoljne promocije grada Bakra. Turistička zajednica planira u budućnosti pokrenuti promociju kroz medije, časopise, oglase i sajmove.

3.2. Turistički resursi

U ovom poglavlju dati će se pregled turističkih resursa na način da će se promatrati različite kategorije resursa, i to: prirodni potencijali, kulturna baština, smještajni kapaciteti, manifestacije u turizmu, radna snaga. Isto tako sumarno će se popisati eventualna ograničenja u razvoju turizma na području grada Bakra.

3.2.1. Prirodni potencijali

Turistički potencijal grada Bakra uvelike ovisi i o raspoloživim prirodnim potencijalima. U ovom dijelu dokumenta ukratko će se predstaviti najveći prirodni potencijal grada Bakra – Nacionalni park Risnjak.

Slika 3. Nacionalni park Risnjak⁷

Nacionalni park Risnjak nalazi se na površini od 3.200 ha, te se dijelom od 180 ha se nalazi na području grada Bakra. Zbog svojih prirodnih znamenitosti i ljepota, 1953. godine je uvršten na listu zaštićenih parkova. Temeljni prirodni fenomeni područja nacionalnog parka Risnjak je sačuvana vegetacija (s više od tridesetak specifičnih biljnih zajednica), te raščlanjenost reljefa i bogatstvo geomorfoloških oblika karakterističnih za krško područje (škrape, ponori, jame, ponikve, uvale i krška polja). Isto tako, potrebno je napomenuti da je danas temeljem Zakona o zaštiti prirode zaštićen krajnji, sjeverni dio područja Grada Bakra i to kao dio nacionalnog parka Risnjak.

Turistička ponuda Nacionalnog parka Risnjak sastoji se od mogućnosti posjeta parku uz naplatu ulaznica svakom posjetitelju kao i mogućnosti dužeg ostanka u razgledavanju parka uz dostupni smještaj u Planinarskom domu Risnjak koji je počeo pružati usluge noćenja pružati tek 2009. godine.

⁷ <http://images.google.hr/>

„Jaz“ u Bakru – je dio obalne šetnice u Bakru, jezero sa slatkom vodom neposredno u dodiru s morskom obalom. Danas je to glavno gradsko okupljalište čije se uređenje planira u 2010. godini.

Nacionalni park Risnjak predstavlja veliki potencijal grada koji još nije u potpunosti iskorišten. Potrebno je iskoristiti sve njegove mogućnosti kroz kvalitetnu promociju ali i razviti dodatne sadržaje koji će se uključiti u ponudu. Pri tome je jako bitno posebnu pažnju posvetiti zaštiti okoliša kako ne bi došlo do narušavanja koncepta održivog razvoja.

3.2.2. Kulturna baština

Kulturna baština predstavlja jednu od ključnih varijabli koje utječu na razvoj turizma. Međutim, kulturna baština sama za sebe ne može biti nositelj turizma nekog područja. Njezina adekvatna uporaba treba biti zasnovana na održivom razvoju te dodatnim sadržajima koji se vežu za pojedino kulturno dobro te predstavljaju njegovu dodanu vrijednost. Obilazak kulturnih atrakcija oduvijek je predstavljao važan motiv putovanja, bilo da je riječ o posjećivanju kulturnih atrakcija kao primarnom, usputnom ili slučajnom motivu.

U tom smislu, sve se više razvija segment kulturnog turizma koji obuhvaća široku paletu sadržaja iz domene kulturno-povijesne baštine (npr. povijesne gradske jezgre, spomenici, sakralne i profane građevine), kulture života i rada (npr. folklor, tradicionalne djelatnosti, gastronomija) te događanja (npr. kulturna, vjerska).

U kontekstu kulturne baštine grada Bakra potrebno je istaknuti da je detaljan popis nepokretne kulturne baštine na području grada Bakra naveden je u Programu ukupnog razvoja Grada Bakra. Za potrebe ovog dokumenta, u dolje navedenoj tablici prikazan je sumarni prikaz kulturne baštine s obzirom na funkcionalni oblik pojedinog kulturnog dobra te broj pripadajućih objekata u promatranj kategoriji.

Tablica 5. Sumarni popis registrirane i evidentirane kulturne baštine⁸

⁸ Program ukupnog razvoja grada Bakra (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Bakra, Urbanistički institut Hrvatske, Zagreb 2003., str. 65. – 67.)

Funkcionalni oblik kulturne baštine	Broj objekata kulturne baštine
Povijesne graditeljske cjeline	5
Arheološke zone i lokaliteti	7
Etnozone i spomenici	5
Pojedinačne građevine, kompleksi i dr.	11
Memorijalno područje	1
Kulturni krajolik	2
Ukupno	31

Na području grada Bakra registriran i evidentiran je 31 objekt kulturne baštine. Potrebno je napomenuti da je najveći broj objekata u kategoriji pojedinačnih građevina i kompleksa kojih ima ukupno 11. Iako se radi o iznimnim kulturnim potencijalima grada, potrebno naglasiti najznačajnija kulturna bogatstva koja su od strane grada Bakra prepoznata kao zaštitni znak grada, i to⁹:

Urbanistička cjelina grada Bakra. Urbanistička cjelina grada Bakra obuhvaćena je povijesnom jezgrom i njenom užom okolicom omeđenom morskom obalom koja je kao takva upisana u Registar nepokretnih spomenika kulture. Grad je smješten na obroncima na dnu amfiteatralnog dubokog zaljeva. U rimsko doba tu je bilo naselje Volcera, a od 1880. godine postoje nalazi groblja iz I. i II. stoljeća. Bakar je u povijesti bio opasan bedemima porušenim u 18. i 19. stoljeću.

Slika 4. Prezidi u Bakru¹⁰

Prezidi u Bakru datiraju iz 18. stoljeća pretvaranjem šumskog u poljoprivredno područje. Prezidi su locirani na području između Bakra i Bakarca. Krčenjem šume, prenošenjem zemlje i podzidavanjem tla kamenom u suho (prezid) te sadnjom vinove loze stečen je karakterističan terasasti oblik padine. Potrebno je napomenuti da je i danas postoji težnja za revitalizacijom krajolika Bakarskog zaljeva s naglaskom na tradicionalne nasade vinove loze koji bi na jasan način svjedočili o kulturno - povijesnim vrijednostima područja, što se danas i radi na jednom njihovom dijelu – tzv. Praputnjarski prezidi. Prezidi u Bakru, registrirani su kao spomenik kulture (rješenje o registraciji spomenika kulture, br. 07-100/1-1972.)

Seoska cjelina, dio naselja Praputnjak, registrirana je kao spomenik kulture (rješenje o registraciji spomenika kulture, br. BG-94/1-75.).

Stari Grad Hreljin – Gradina, razvaline napuštenog grada iznad Bakarca na brijegu i visini od 321 m nad morem. Na tom starom Hreljinskom gradu i danas postoji crkvice Blažene Djevice Marije, koja je proteklih godina u cijelosti sanirana i u kojoj se svakog 05. kolovoza održava misa povodom blagdana Majke Božje Snježne. Tko je i kako sagradio utvrđeni grad

⁹ Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od grada Bakra

¹⁰ http://praputnjak.com/?page_id=23

Hreljin nije zapisano, iako se Hreljin prvi put spominje u pisanim dokumentima iz 1225. godine.

Pjenušac „Bakarska vodica“ - prirodno pjenušavo vino koje se otprilike do kraja Drugoga svjetskog rata proizvodilo od grožđa s terasa iznad Bakra, predstavlja zaštitni znak grada Bakra. U posljednjih nekoliko godina dio vinograda je obnovljen i turistički označen te se time tradicija proizvodnje ovog vina nastavlja.

Budući da grad Bakar ima brojne resurse različitih kategorija postoji potencijal grada u kombiniranju sadržaja u kulturne, geografske, ali i tematske ture (npr. kušaone bakarskog pjenušca). Na taj način se omogućava posjetiteljima iskustvo koje je usklađeno s vlastitim interesima i životnim stilom.

3.2.3. Smještajni kapaciteti grada Bakra

Smještajni kapaciteti grada Bakra predstavljaju jedan od ključnih nositelja turističke ponude grada. Kada se promatraju smještajni kapaciteti potrebno je uzeti u obzir broj raspoloživih smještajnih objekata, broj ležaja na području grada, kategoriju objekta ali i godinu izgradnje pojedinog kapaciteta da bi se na taj način dobio uvid u stanje smještajne infrastrukture na području grada. Ograničavajući faktor za ovu analizu je nepostojanje evidencija na razini Turističke zajednice grada Bakra.

Isto tako, na području grada Bakra nije evidentiran niti jedan iznajmljivač u kategoriji seoskog turizma te ne postoje evidencije o raspoloživom privatnom smještaju. Ipak je potrebno napomenuti da će Turistička zajednica grada Bakru u svom radu poticati otvaranje i registraciju privatnog smještaja (soba i apartmana).

Postojeći smještajni kapaciteti grada prikazani su u dolje navedenoj tablici.

Tablica 6. Smještajni kapaciteti grada Bakra¹¹

Vrsta smještaja/ Naziv objekta	Kategorija objekta	Godina izgradnje	Broj ležaja
Hotel Jadran Bakar	**	1905.	60
Planinarski dom Risnjak	-	1932.	43
Apartman studio	-	2007.	7

Na području grada Bakra ima ukupno 110 ležaja. Nositelj smještajnih kapaciteta na području grada Bakra je Hotel Jadran Bakar koji raspolaže s ukupno 60 dostupnih ležajeva. Planinarski dom Risnjak ima 43 ležaja ali svoje usluge noćenja pruža tek od 2009. godine.

¹¹ Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od Turističke zajednice grada Bakra

Prema svemu navedenom, može se zaključiti da postoje ograničenja u smještajnim kapacitetima na području grada Bakra. Tome u prilog govori činjenica o nedovoljnom broju smještajnim kapacitetima ali i konstatacija da je jedini hotel u gradu izgrađen 1905. godine te raspoloživim uvjetima spada u nižu kategoriju objekta. U tom smislu, nameće se potreba za povećanjem broja ponuđenih kapaciteta (niže i više kategorije objekta). Povećanje u broju kapaciteta trebalo bi biti usklađeno s potrebama različitih ciljanih skupina turista (obitelji, mlađa populacija, avanturisti, „kulturniaci“).

3.2.4. Manifestacije i dodatni sadržaji u turizmu

Manifestacije su značajne za pridonosenje razvoja kulturnog turizma na području svake jedinice lokalne samouprave, pa tako i grada Bakra. Manifestacije imaju pozitivne efekte za lokalno stanovništvo te se uz kvalitetnu organizaciju i promociju istodobno mogu implementirati u turističku ponudu grada na razini cijele godine.

Slijedi prikaz manifestacija koje imaju značaj za grad Bakar te su se u skladu s tim istaknule s obzirom na dugogodišnju tradiciju, specifični karakter, sudionike i sl..

Tablica 7. Manifestacije grada Bakra¹²

Naziv manifestacije, svečanosti, slavlja	Vrijeme održavanja	Ciljevi manifestacija
Maškarani Rely Paris - Bakar	veljača	Maškarana povorka i natjecanje u sklopu riječkog karnevala
Međunarodna bakarska veslačka regata	svibanj	Veslačka regata – natjecanje škola i fakulteta i vojnih učilišta
Melodije Istre i Kvarnera - MIK	krajem lipnja	Festival temeljen na etno glazbi
Svečana povorka gradskih straža	prva polovica srpnja	Smotra gradskih straži, vožnje brodovima old timer cluba, koncert
Margaretin Sajam	13. srpnja	Sajam, stari zanati – prikaz povijesne trgovine u Bakru
Bakarska noć	krajem srpnja	Koncert i lokalna fešta
Gulašijada	sredinom listopada	Vijeća mjesnih odbora i lovačka društva se takmiče u pripremanju gulaša, a nakon natjecanja slijedi lokalna fešta
Sv. Nikola	29. studenog	Doček konvoja brodova povodom Sv. Nikole

¹² Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od Turističke zajednice grada Bakra

Zajedničko kićenje bora	24.prosinca	Tradicionalno kićenje bora uz kuhano vino i fritule
-------------------------	-------------	---

Osim navedenih manifestacija na području grada Bakra održavaju se i brojne kulturne manifestacije čiji je detaljan popis prikazan u Programu ukupnog razvoja Grada Bakra. Od kulturnih manifestacija najznačajnije je Margaretino ljeto koje se organizira krajem lipnja do početka kolovoza svake godine.¹³ **Margaretino ljeto** nudi kulturno-umjetnički program (koncerti, čakavske večeri) te susret likovnih stvaratelja „Mare croaticum“.

Potrebno je napomenuti da grad Bakar ima razvijenu tradiciju manifestacija koje predstavljaju značajan potencijal za razvoj kulturnog turizma. Međutim, ponuda grada ograničena je lošom ponudom dodatnih turističkih sadržaja. Ipak, od strane Turističke zajednice grada Bakra postoje planovi za postupnim razvijanjem dodatnih sadržaja kroz označavanje biciklističkih i pješačkih staza, organiziranje izleta u prirodu i vožnji brodom, razgledavanje okolnih mjesta i spomeničke baštine.

3.2.5. Radna snaga

Turizam kao grana gospodarstva uvelike je ovisan o ljudskom faktoru odnosno o radnoj snazi. Rad u turizmu je specifičan i karakterizira ga rad u više smjena, rad blagdanima, noćni rad i sezonsko poslovanje. Isto tako, trendovi pokazuju povećanu potrebu za sezonskom radnom snagom te većom razinom obrazovanja zaposlenih u turizmu. Broj zaposlenih u djelatnostima turizma (hoteli i restorani) iznosi 36 osobe od čega je 9 muškaraca i 25 žena.¹⁴

Na području Grada Bakra ne postoje obrazovne institucije u kategoriji turizma. Potrebno je naglasiti da zbog blizine Fakulteta za hotelski i turistički menadžment u Opatiji nema potrebe za dodatnim obrazovnim institucijama u turizmu na području grada.

Budući da turistička ponuda ovisi o kvaliteti i educiranosti radne snage, radna snaga mora posjedovati određenu razinu obrazovanja, kulture i ponašanja te kao takva predstavlja jednu od ključnih pretpostavki za razvoj turizma.

3.2.6. Stanje okoliša na području grada Bakra

Unatoč spomenutim prirodnim ljepotama, arhitekturi te smještajnim predispozicijama, turizam na području grada Bakra bio je nedovoljno razvijen zbog industrijske izgradnje. Najveći zagađivač bila je koksara koja onečistila značajan dio okoliša Bakarskog zaljeva.

¹³ Prostorni plan uređenja Grada Bakra, Urbanistički institut Hrvatske d.d., Zagreb, 2003.godine, str. 37

¹⁴ Broj zaposlenih na dan 31. ožujka 2007, Izvor: Statistički ljetopis Primorsko-goranske županije za 2008. godinu

Koksara je u konačnici razmontirana 1995. godine. Postepenom obnovom okoliša i povlačenjem velikih zagađivača s Bakarskog područja, ponovo se stvaraju preduvjeti za razvoj turizma na području grada.

Budući da je očuvan okoliš osnova za razvoj turizma potrebno je sagledati postojeće stanje okoliša na području grada Bakra. U tom smislu, najveći onečišćivači na području grada su navedeni u dolje istaknutoj tablici.

Tablica 8. Izvori onečišćenja na području grada Bakra¹⁵

Izvor onečišćenja	Mjesto odlaganja otpada/onečišćenja	Vrsta otpada kojeg reproduciraju
Kamenolom	Škrljevo	kamena prašina karbonatnog sastava
Luka Bakar	Bakar	rasuti teret
Rafinerija nafte	Kostrena	onečišćenje zraka
Termoelektrana	Kostrena	onečišćenje zraka
Bivša Koksara	Bakar – more	koksni katran

Napori s ciljem očuvanja okoliša mogu se prepoznati i na temelju programa „Ekologija i praćenje stanja okoliša“ koji je uvršten u Proračun grada. Svrha programa je provođenje aktivnosti kojima se doprinosi uređenju naselja na način saniranja postojećeg stanja te preventivno provođenje mjera u cilju sprečavanja nastanka novih onečišćenja.

Cilj navedenog Programa je očuvanje i zaštita okoliša, a provodi se kroz aktivnosti: sanacija divljih deponija i praćenja stanja okoliša. U 2009. godini nastavljene su aktivnosti započete prethodnih godina na čišćenju divljih odlagališta te odvoza i zbrinjavanja otpada, čime se značajno doprinijelo očuvanju okoliša. U 2010. godini nastavit će se aktivnosti započete prethodnih godina: čišćenje, održavanje i čuvanje okoliša, organizirani odvoz otpada, sanacija divljih deponija, praćenje stanja okoliša kontrolnim mjerama na onečišćenim područjima (praćenje kakvoće zraka na području Bakarskog zaljeva od sredine sedamdesetih godina provodi svakodnevno Zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije), a u tijeku je i izrada Plana gospodarenja otpadom¹⁶.

Iako na području grada Bakra postoje industrije stanje okoliša u budućnosti se ne želi zanemariti, već se žele što prije sanirati postojeća onečišćenja i grad usmjeriti razvoju turizma kao grane koja ima značajan razvojni potencijal. Ipak, još uvijek na području grada Bakra postoji potreba za podizanjem razine svijesti lokalnog stanovništva o značaju stanja okoliša. Tome u prilog govori podatak da na području grada ne postoje Programi s ciljem podizanja razine svijesti o važnosti zaštite prirodnih i kulturnih dobara kao ni institucije ili udruženja građana usmjerena zaštiti i unaprjeđenju prirodnog okoliša.

¹⁵ Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od strane grada Bakra

¹⁶ Odgovori na inicijalna pitanja dostavljeni od strane grada Bakra

3.3. SWOT analiza turizma

SWOT analiza turizma na području Grada Bakra prikazuje snage, slabosti, prilike i prijetnje razvoja turizma i služi kao rezime promatranih turističkih resursa, ali i kao podloga za drugi dio dokumenta u kojemu će se utvrđeni problemi turizma nastojati otkloniti pomoću definiranih smjerova razvoja turizma te pripadajućih razvojnih projekata koje će se u tom smislu kreirati.

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Blizina velikog regionalnog središta – Grada Rijeke; • Povoljan zemljopisni položaj u kontekstu županije (pristup zaleđu i otocima); • Specifičan položaj koji nudi mogućnost razvoja različitih oblika turizma (kulturni turizam, ruralni turizam, lovački, sportski); • Potencijali za razvoj cjelogodišnjeg turizma (zimski turizam na temelju skijališta koja se nalaze u zaleđu); • Osigurana dostupnost turističke destinacije putem cestovnih, željezničkih, zračnih i pomorski puteva (prirodna luka s već postojećom infrastrukturom); • Blizina granice (destinacija dostupnija za pristup inozemnih gostiju); • Prirodne ljepote i prirodna baština; • Bogata kulturno-povijesna baština (31 objekt kulturne baštine); • Razvijen kulturni turizam (kulturne vjerske manifestacije); • Postojanje mehanizma za poticanje razvoja turizma od strane Grada; • Strelište Vojsko je interesantno za razvoj sportskog turizma; • Razvijene karnevalske tradicije na području Grada; • Blizina razvijenih turističkih destinacija; • Postojanje prirodnih fenomena kraških jezera; • Postojanje suhe marine Horvat i plaže Melić pored nje; • Postojanje izletišta Satničko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Područje je izrazito vjetrovito - burno – što može dovesti do problema s prometnom infrastrukturom; • Nepovoljna i nejasno definirana struktura turističke ponude; • Slaba marketinška promidžba; • Slabe evidencije dosadašnjeg turističkog potencijala (nema dostupnih podataka o zadržavanju turista, profilu posjetitelja grada, posjećenosti okolnih naselja); • Ograničenja u smještajnim kapacitetima na području grada Bakra (grad ima ukupno 103 ležaja) • Neznatan broj registriranog privatnog smještaja; • Slaba ponuda dodatnih sadržaja u turizmu; • Nedovoljno razvijeno zaleđe u funkciji eko, ruralnog i seoskog turizma; • Nepostojanje višeg nivoa smještajnih kapaciteta (hoteli visoke kategorije); • Nepostojanje ostalih oblika smještaja koji bi zadovoljio različite profile gostiju (kampovi, obiteljska gospodarstva, privatni smještaj i sl.); • Ekološka devastacija područja Bakarskog zaljeva; • Nepostojanje receptivne turističke agencije.

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Pogodna klima i bogat biljni pokrov koji se može implementirati u funkciju turizma; • Prometno povezivanje s okolnim područjima u cilju integriranja turističke ponude; • Razvoj zaleđa grada kroz eko, ruralni i seoski turizam, lovni turizam, sportski turizam; • Kombiniranju raspoloživih resursa u kulturne, geografske, ali i tematske ture; • Razvoj kulturnog turizma (kroz daljnji razvoj manifestacija i implementaciju svih kulturnih dobara u turizam); • Potencijali za razvijanje dodatnih sadržaja u turizmu - označavanje biciklističkih i pješačkih staza, organiziranje izleta u prirodu i vožnji brodom, razgledavanje mjesta i spomeničke baštine. • Udruživanje obrtnika i poduzetnika s ciljem razvoja turizma te dobivanja poticaja iz različitih fondova; • Potencijalno premještanje poduzetnika u industrijsku zonu te potpuno korištenje resursa grada u turističke svrhe; • Razvoj obiteljskih hotela i pansiona; • Proširenje sezone lovnog turizma; • Umrežavanje s turističkim zajednicama Rijeke i riječkog prstena uz iskorištenje privlačnosti susjednih destinacija. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatna zagađenja na području Bakarskog zaljeva uzrokovala bi ozbiljne prijetnje daljnjem razvoju turizma na području grada; • Nedostatak državnih ulaganja i subvencija u turizma na području grada Bakra.

4. BUDUĆI SMJER RAZVOJA TURIZMA GRADA BAKRA

4.1. Usklađenost s Glavnim planom razvoja turizma te Programom ukupnog razvoja Grada Bakra

Prilikom izrade Akcijskog plana razvoja turizma svog Grada članovi radne skupine vodili su se Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije i Programom ukupnog razvoja Grada Bakra, te se izrađeni Akcijski plan temelji na spomenutim dokumentima višeg reda. U ovom dijelu dokumenta predstaviti će se:

- glavne karakteristike, područje obuhvata Glavnog plana razvoja turizma i položaj Grada Bakra;
- vizija Grada Bakra te cilj i prioriteti iz Programa ukupnog razvoja Grada Bakra koji se odnose na razvoj turizma.

Glavni plan razvoja turizma promatra i istražuje položaj turizma na geografskom području Kvarnera koje se poklapa s granicama Primorsko-goranske županije. O značaju turizma na području Primorsko-goranske županije govori podatak da se na tom prostoru ostvaruje 25% ukupnoga turističkog prometa Republike Hrvatske. Tendencije rasta turističke aktivnosti na području Kvarnera nametnule su potrebu za definiranjem smjernica daljnjeg razvoja turizma na ovim prostorima. Glavni plan razvoja turizma u tom smislu će služiti kao podloga prema kojoj se treba temeljiti suvremeni pristup upravljanju turizma na razini destinacije. Glavni plan razvoja turizma kreira viziju razvoja turizma na dvije osnovne razine:

- Šira razina podrazumijeva destinaciju Kvarner kao krovnu regiju koja objedinjuje subregije promatranog područja;
- Uža razina promatra sve uže turističkih destinacije koje se poklapaju s područjima subregija (Gorski kotar, Rijeka i riječki prsten Crikveničko-vinodolska rivijera, Opatijska rivijera, otoci Rab, Krk, Lošinj, Cres) i objedinjuje uže tržišno i prostorno logički zaokružene cjeline.¹⁷

Dugoročni cilj razvoja turizma destinacije Rijeke i riječkog prstena prije svega je blagostanje lokalnog stanovništva i ostvarenje gospodarskog napretka, uz maksimalno moguće očuvanje prirodnog okoliša i kulturno-povijesne baštine.

Dugoročni cilj promatra se u kontekstu više pojedinačnih razvojnih ciljeva (cjelogodišnje poslovanje, razvoj novih turističkih proizvoda, povećanje turističke potrošnje...).

¹⁷ Izvor: Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije

Grad Bakar smješten je prostorno u okruženju Kvarnerskog zaljeva koji zahvaća prostor Grada Rijeke, Grada Kastva, Grada Kraljevice, Grada Bakra, Općine Kostrena, Općine Klana, Općine Viškovo, Općine Čavle i Općine Jelenje te ima dodirne točke s općinama Gorskog kotara: Čabar, Fužine i Lokve. Područje Bakra karakteriziraju slijedeći elementi diferencijacije: urbani način života i dinamika, visok ritam života, razvijena tradicija (povijesnu baštinu, arhitekturu, kulturu, gospodarstvo, obrtništvo), lokacija koja predstavlja polaznu točku Jadrana i bliskih destinacija, nautika, šoping, zabava...

Akcijski plan razvoja turizma Grada Bakra usklađen je s Programom ukupnog razvoja Grada Bakra u kojem je kroz viziju i razvojne ciljeve zacrtan smjer razvoja turizma.

Vizija Grada Bakra:

GRAD BAKAR - spoj planine, šuma i plavetnila mora.
Moderan Grad s izgrađenom komunalnom infrastrukturom, zaposlenim stanovništvom, izgrađenim novim školama i predškolskim ustanovama, razvijenim gospodarstvom i moderno uređenom Gradskom upravom koja je na usluzi svojim građanima.
Grad mami turiste svojom očuvanom prirodnom i kulturnom baštinom, a oni bivaju opijeni ljepotom kraja, koji im širom otvara vrata.

Program ukupnog razvoja Grada Bakra navodi tri strateška cilja od kojih je jedan posvećen isključivo razvoju turizma. Kroz Strateški cilj 3. Održivi razvoj turizma s prioritetima Razvoj turističke ponude te Zaštita i upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom zacrtan je smjer razvoja turizma Grada Bakra. Stoga se razvojni projekti Akcijskog plana razvoja turizma vežu upravo na navedeni cilj i pripadajuće prioritete.

Strateški cilj: Održivi razvoj turizma

Prioriteti: Razvoj turističke ponude; Zaštita i upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom

Razvojni projekt 1. Povećanje kapaciteta privatnog smještaja (apartmani, pansioni)

Razvojni projekt 2. Informiranje i edukacija stanovništva o registraciji privatnog smještaja

Razvojni projekt 3. Stvaranje preduvjeta za izgradnju hotela u naselju Bakar

Razvojni projekt 4. Uređenje, označavanje i mapiranje pješačkih i biciklističkih staza, trim staza

Razvojni projekt 5. Uređenje Kaštela

Razvojni projekt 6. Planinarska kuća Zlobinsko brdo

Razvojni projekt 7. Uređenje Turske kuće

Razvojni projekt 8. Uređenje Kuće Marohnić (etno kuća, spomenička zbirka)

Razvojni projekt 9. Mapiranje i turistička promocija kraških jezera

Razvojni projekt 10. Uređenje gradske plaže s dodatnim sadržajima

Razvojni projekt 11. Osmišljavanje i izrada izvornog Bakarskog suvenira

Razvojni projekt 12. Stvaranje preduvjeta za izgradnju suhe, zimske marine (izrada UPU-8)

- Razvojni projekt 13.** Stvaranje preduvjeta za izgradnju luke nautičkog turizma (izrada UPU-1)
- Razvojni projekt 14.** Uređenje katakombi ispod Crkve sv. Andreja (sporazumno, u suradnji s Nadbiskupijom)
- Razvojni projekt 15.** Istraživanje, mapiranje i prezentacija kraških fenomena: Grdakovićevo bezdan (Prazdana jama)
- Razvojni projekt 16.** Umrežavanje s projektima susjednih jedinica lokalne samouprave i turističkih zajednica na njihove turističke projekte
- Razvojni projekt 17.** Uređenje šetnice uz more koja će povezati Bakar s Bakarcem
- Razvojni projekt 18.** Obnova suhozida i puteva u svim naseljima
- Razvojni projekt 19.** Obnova starih vapnenica u naselju Plase
- Razvojni projekt 20.** Njegovanje tradicije Bakarske vodice (Bakarski prezidi)
- Razvojni projekt 21.** Uređenje, valorizacija i promidžba Karolinske ceste
- Razvojni projekt 22.** Iskorištenje Risnjaka i Tuhobića (Satničko) kao atrakcijskog resursa
- Razvojni projekt 23.** Revalorizacija tradicije maškara
- Razvojni projekt 24.** Mapiranje legendi Grada Bakra
- Razvojni projekt 25.** Izgradnja vidikovaca "Pogled na Kvarner i Bakarsku valu"
- Razvojni projekt 26.** Postavljanje turističke signalizacije na području Grada Bakra, u svim mjestima

4.2. Sudionici izrade Akcijskog plana razvoja turizma

Kako bi se postigli najbolji rezultati pri izradi Akcijskog plana razvoja turizma korištena je participativna metoda suradnje radne skupina grada Bakra i tima djelatnika zaduženih za izradu Akcijskog plana razvoja turizma iz konzultantske kuće MICRO projekt d.o.o. koja je bila angažirana na istom od strane Grada.

Radnu skupinu su sačinjavali lokalni stručnjaci pod stručnim vodstvom **Ivane Bujas Rupić**. U radnoj skupini su bili zastupljeni svi subjekti koji su relevantni za postavljanje i određivanje akcijskog plana:

1. Tomislav Klarić, Gradonačelnik, Grad Bakar,
2. Rajko Pavešić, Zamjenik gradonačelnika, Grad Bakar,
3. Sonja Jelušić, v.d. direktorica Turističke zajednice Grada Bakra,
4. Eleonora Sokolić, stručni suradnik za gospodarstvo i razvoj, Grad Bakar,
5. Gari Ladić, direktor hotela „Jadran“ Bakar,
6. Petar Belanić, dekan Bakarskog dekanata,
7. Ivana Herceg, potpredsjednica Gradskog vijeća Grada Bakra,
8. Tihomir Tondini, predsjednik Lovačkog društva „Kamenjarka“,
9. Zlatko Vukelić, tajnik Lovačkog društva „Srndać“,
10. Darko Paravić, predstavnik VMO Krasica,
11. Bruno Sirotić, predsjednik VMO Zlobin,
12. Lina Borčić, KUD „Sloga“ Hreljin,
13. Vesna Devčić, vlasnica ugostiteljskog obrta „Britta“, Plosna.

Akcijski plan razvoja turizma Grada Bakra je proizašao iz brojnih prijedloga i rasprava radne skupine u veljači 2010. koje su u konačnici urodile ovim dokumentom.

Ovom prilikom zahvaljujemo svima koji su doprinijeli stvaranju ovog važnog dokumenta za Grad Bakar.

4.3. Detaljni plan aktivnosti razvoja turizma

U ovom dijelu dokumenta predstaviti će se popis projekta koji su kreirani od strane Radne skupine, nakon čega slijedi detaljni akcijski plan aktivnosti. Kreirani razvojni projekti najviše se vežu za rješavanje problema razvoja turizma koji su definirani SWOT analizom, kao što su: nepostojanje registriranog privatnog smještaja, ograničenja u smještajnim kapacitetima, nepovoljna i nejasno definirana struktura turističke ponude, slaba marketinška promidžba.

Isto tako, kreirani projekti usmjereni su uređenju zapuštenih kulturnih dobara kao i uređenju infrastrukture s ciljem kreiranja dodatnih sadržaja u turizmu (biciklističke plaže, vidikovci, gradska plaža i sl.).

Tablica 9. Popis kreiranih razvojnih projekta

R.b.	Razvojni projekt
1	Povećanje kapaciteta privatnog smještaja (apartmani, pansioni)
2	Informiranje i edukacija stanovništva o registraciji privatnog smještaja
3	Stvaranje preduvjeta za izgradnju hotela u naselju Bakar
4	Uređenje, označavanje i mapiranje pješačkih i biciklističkih staza, trim staza
5	Uređenje Kaštela
6	Planinarska kuća Zlobinsko brdo
7	Uređenje Turske kuće
8	Uređenje Kuće Marohnić (etno kuća, spomenička zbirka)
9	Mapiranje i turistička promocija kraških jezera
10	Uređenje gradske plaže s dodatnim sadržajima
11	Osmišljavanje i izrada izvornog Bakarskog suvenirira
12	Stvaranje preduvjeta za izgradnju suhe, zimske marine (izrada UPU – 8)
13	Stvaranje preduvjeta za izgradnju luke nautičkog turizma (izrada UPU – 1)
14	Uređenje katakombi ispod Crkve sv. Andreja (sporazumno, u suradnji s Nadbiskupijom)
15	Istraživanje, mapiranje i prezentacija kraških fenomena: Grdakovićevo bezdan (Prazdana jama)
16	Umrežavanje s projektima susjednih jedinica lokalne samouprave i turističkih zajednica na njihove turističke projekte
17	Uređenje šetnice uz more koja će povezati Bakar s Bakarcem
18	Obnova suhozida i puteva u svim naseljima
19	Obnova starih vapnenica u naselju Plase
20	Njegovanje tradicije Bakarske vodice (Bakarski prezidi)
21	Uređenje, valorizacija i promidžba Karolinske ceste
22	Iskorištenje Risnjaka i Tuhobića (Satničko) kao atrakcijskog resursa
23	Revalorizacija tradicije maškara
24	Mapiranje legendi Grada Bakra
25	Izgradnja vidikovaca "Pogled na Kvarner i Bakarsku valu"
26	Postavljanje turističke signalizacije na području Grada Bakra, u svim mjestima

Nakon definiranja razvojnih projekata utvrđuje se detaljni akcijski plan aktivnosti za razdoblje od drugog kvartala 2010. godine do kraja 2012. godine. Kreirani projekti promatraju se na način da se u kontekstu svakog projekta definiraju potrebne aktivnosti koje je potrebno izvršiti za ostvarenje istog. Detaljni akcijski plan na taj način prikazuje slijed aktivnosti koje je potrebno provesti kako bi se stvorili preduvjeti za savjesno upravljanje razvojem turizma i gospodarenje vrijednim gradskim resursima u funkciji turizma – prirodnim i kulturnim bogatstvima, infrastrukturom i sl..

Budući da grad Bakar raspolaže resursima u funkciji turizma potrebno je istima na ispravan i metodološki način upravljati, odnosno definirati adekvatne modele upravljanja i osmisliti kvalitetnu i potpunu uslugu prema svim korisnicima (građanima, turistima i poslovnim subjektima) te kreirati dodanu vrijednost za sve korisnike.

Tablica 10. Detaljni akcijski plan aktivnosti

R.b.	Razvojni projekt	Odgovorna institucija	Planirani početak projekta	Planirani završetak projekta	Potrebna sredstva	Dinamika aktivnosti														
						II kvartal 2010.	III kvartal 2010.	IV kvartal 2010.	I kvartal 2011.	II kvartal 2011.	III kvartal 2011.	IV kvartal 2011.	I kvartal 2012.	II kvartal 2012.	III kvartal 2012.	IV kvartal 2012.				
1	Povećanje kapaciteta privatnog smještaja (apartmani, pansioni) Izrada plana poticaja	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	2. kvartal 2012.	Procjena nakon izrade plana		x ¹⁸	x	x	x	x	x	x	x	x					
2	Informiranje i edukacija stanovništva o registraciji privatnog smještaja Održavanje informativno edukativnih događaja za građanstvo	Turistička zajednica Grada Bakra	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2010.	5.000	x	x													
3	Stvaranje preduvjeta za izgradnju hotela u naselju Bakar Stvaranje prostorno planskih preduvjeta (izrada UPU – 1)	Grad Bakar	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2010.	200.000		x	x												
4	Uređenje, označavanje i mapiranje pješačkih i biciklističkih staza, trim staza Odabir lokacija i priprema projekta Uređenje staza i postavljanje signalizacije Priprema i izrada brošura	Turistička zajednica Grada Bakra	3. kvartal 2010.	2. kvartal 2012.	Potrebna je procjena nakon odabira lokacija		x	x	x	x	x	x	x	x	x					
5	Uređenje Kaštela Izrada projektne dokumentacije Uređenje Promocija lokaliteta	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	2. kvartal 2012.	3.400.000	x	x	x	x	x	x	x	x	x						
6	Planinarska kuća Zlobinsko brdo Preuzimanje objekta u posjed Grada	Grad Bakar	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2012.	Procjena po izradi projekta uređenja	x	x	x	x	x	x	x	x	x						

¹⁸ Trajanje razvojnog projekta

¹⁹ Trajanje pojedinih aktivnosti

R.b.	Razvojni projekt	Odgovorna institucija	Planirani početak projekta	Planirani završetak projekta	Potrebna sredstva	Dinamika aktivnosti														
						II kvartal 2010.	III kvartal 2010.	IV kvartal 2010.	I kvartal 2011.	II kvartal 2011.	III kvartal 2011.	IV kvartal 2011.	I kvartal 2012.	II kvartal 2012.	III kvartal 2012.	IV kvartal 2012.				
	Izrada projekta uređenja Uređenje																			
7	Uređenje Turske kuće Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa Izrada projektne dokumentacije Uređenje Promocija lokaliteta	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	2. kvartal 2012.	Procjena po izradi projektne dokumentacije		x	x	x	x										
8	Uređenje Kuće Marohnić (etno kuća, spomenička zbirka) Izrada projektne dokumentacije Uređenje Promocija lokaliteta	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	Procjena po izradi projektne dokumentacije		x	x	x	x										
9	Mapiranje i turistička promocija kraških jezera Mapiranje Promocija lokaliteta	Turistička zajednica Grada Bakra	3. kvartal 2010.	2. kvartal 2011.	5.000		x	x												
10	Uređenje gradske plaže s dodatnim sadržajima Izrada projektne dokumentacije Uređenje plaže i dodatnih sadržaja	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	Procjena po izradi projektne dokumentacije		x	x	x	x										
11	Osmišljavanje i izrada izvornog Bakarskog suvenira Priprema i provedba natječaja odabira izvornog suvenira Izrada i promocija izvornog suvenira	Turistička zajednica Grada Bakra	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2010.	50.000	x	x	x												
12	Stvaranje preduvjeta za izgradnju suhe, zimске marine (izrada UPU – 8) Stvaranje preduvjeta za izgradnju suhe, zimске marine	Grad Bakar	2. kvartal 2010.	2. kvartal 2011.	100.000	x	x	x	x	x										

R.b.	Razvojni projekt	Odgovorna institucija	Planirani početak projekta	Planirani završetak projekta	Potrebna sredstva	Dinamika aktivnosti														
						II kvartal 2010.	III kvartal 2010.	IV kvartal 2010.	I kvartal 2011.	II kvartal 2011.	III kvartal 2011.	IV kvartal 2011.	I kvartal 2012.	II kvartal 2012.	III kvartal 2012.	IV kvartal 2012.				
13	Stvaranje preduvjeta za izgradnju luke nautičkog turizma (izrada JPU – 1)	Grad Bakar	2. kvartal 2010.	2. kvartal 2012.	390.000,00	x		x	x											
	Stvaranje preduvjeta za izgradnju luke nautičkog turizma																			
14	Uređenje katakombi ispod Crkve sv. Andreja (sporazumno, u suradnji s Nadbiskupijom)	Grad Bakar, Nadbiskupija	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	Procjena nakon dogovora s Nadbiskupijom		x	x	x											
	Izrada projektne dokumentacije																			
	Uređenje																			
	Promocija lokaliteta																			
15	Istraživanje, mapiranje i prezentacija kraških fenomena: Grdakovićeve bezdan (Prazdana jama)	Turistička zajednica Grada Bakra	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	5.000		x	x	x											
	Istraživanje i mapiranje lokaliteta																			
16	Uređenje s projektima susjednih jedinica lokalne samouprave i turističkih zajednica na njihove turističke projekte	Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	5.000	x	x	x	x											
	Organizacija sastanaka u svrhu umrežavanja																			
	Provođenje zajedničkih projekata (prijevoz turista brodovima, obilasci lokaliteta, zajednička ponuda, izleti brodom)																			
17	Uređenje šetnice uz more koja će povezati Bakar s Bakarcem	Grad Bakar	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	procjena po utvrđivanju vlasništva zemljišta potrebnog za otkup, te izrade projektne dokumentacije	x	x	x	x											
	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa																			
	Izrada projektne dokumentacije																			
	Uređenje																			
18	Promocija lokaliteta	Grad Bakar, Turistička	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2012.	Procjena po odabiru		x	x	x											
	Obnova suhozida i puteva u svim naseljima																			

R.b.	Razvojni projekt	Odgovorna institucija	Planirani početak projekta	Planirani završetak projekta	Potrebna sredstva	Dinamika aktivnosti												
						II kvartal 2010.	III kvartal 2010.	IV kvartal 2010.	I kvartal 2011.	II kvartal 2011.	III kvartal 2011.	IV kvartal 2011.	I kvartal 2012.	II kvartal 2012.	III kvartal 2012.	IV kvartal 2012.		
	Odabir lokacija i priprema projekta	zajednica Grada Bakra			lokacija i izradi troškovnika													
	Obnova suhozida																	
19	Obnova starih vapnenica u naselju Plase	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2012.	Procjena po izradi idejnog rješenja (troškovnika)													
	Obnova lokaliteta																	
	Promocija lokaliteta																	
20	Njegovanje tradicije Bakarske vodice (Bakarski prezidi)	Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2012.	260.000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Poticaj za održavanje spomenika kulture "Praputnjarski prezidi"																	
21	Uređenje, valorizacija i promidžba Karolinske ceste	Grad Bakar	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	Procjena po izradi troškovnika	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Odabir lokacija i priprema projekta																	
	Uređenje lokaliteta																	
	Promocija lokaliteta																	
22	Iskorištenje Risnjaka i Tuhobića (Satničko) kao atrakcijskog resursa	Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra	3. kvartal 2010.	4. kvartal 2011.	5.000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Povezivanje s ustanovom i pružateljima usluga																	
	Promocija lokaliteta kroz turističku ponudu Grada																	
23	Revalorizacija tradicije maškara	Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2012.	340.000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Kontinuirane aktivnosti promocije i valorizacije																	
	Održavanje karnevalskih zabava																	
	Održavanje ljetnog karnevala																	
24	Mapiranje legendi Grada Bakra	Turistička zajednica Grada Bakra	2. kvartal 2010.	4. kvartal 2010.	5.000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Mapiranje legendi i izrada promo materijala																	
25	Izgradnja vidikovaca "Pogled na Kvarner i Bakarsku val"	Grad Bakar, Turistička	3. kvartal 2010.	2. kvartal 2012.	Procjena po odabiru	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

R.b.	Razvojni projekt	Odgovorna institucija	Planirani početak projekta	Planirani završetak projekta	Potrebna sredstva	Dinamika aktivnosti													
						II kvartal 2010.	III kvartal 2010.	IV kvartal 2010.	I kvartal 2011.	II kvartal 2011.	III kvartal 2011.	IV kvartal 2011.	I kvartal 2012.	II kvartal 2012.	III kvartal 2012.	IV kvartal 2012.			
	Ođabir lokacija	zajednica Grada Bakra			lokacija i izradi troškovnika														
	Priprema projektne dokumentacije																		
	Uređenje lokaliteta																		
	Promocija lokaliteta																		
26	Postavljanje turističke signalizacije	Turistička zajednica Grada Bakra	2.kvartal 2010.	4.kvartal 2012.	100.000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	Postavljanje turističke signalizacije na području Grada Bakra, u svim mjestima																		

Predložene aktivnosti u akcijskom planu potrebno je poduzeti kako bi se utjecalo na planiran, uravnotežen i održiv razvoj turizma na području grada Bakra. Turizam bi se na taj način postupno uključio u sve gospodarske tokove. Efikasnim upravljanjem resursima u funkciji turizma utječe se na ostvarivanje ekonomskih koristi za one koji njima gospodare kao i društvenih koristi za cjelokupnu lokalnu zajednicu, odnosno građane grada Bakra.

Razvojni projekti navedeni u tablici 10. Detaljni akcijski plan aktivnosti, unesene su u programsko rješenje e-grad kojim se služi Grad Bakar, kako bi se dalje razvijali i u konačnici uspješno proveli.

4.4.Promotivni plan aktivnosti

Promociju u kontekstu turizma možemo promatrati kroz aktivnosti koje su usmjerene na privlačenje turista u određenu destinaciju, ali i kroz privlačenje turista na potrošnju i konzumiranje sadržaja u turizmu. Putem promocije turisti dolaze do informacije, te se lakše odlučuju na kupovinu turističkog proizvoda. Promocija ima presudnu važnost za marketing u turizmu jer utječe na kreiranje mišljenja i stava o pojedinoj destinaciji. Stavovi turista kasnije utječu na odabir pojedine destinacije odnosno na kupnju turističkog proizvoda. Uspješna promotivna aktivnost podrazumijeva sve elemente promotivnog miksa koji obuhvaćaju: oglašavanje, unaprjeđenje prodaje, odnose s javnošću i publicitet, osobnu prodaju i direktni marketing. U nastavku će biti prikazan prijedlog promotivnog miksa za grad Bakar.

Element promotivnog miksa	Aktivnost	Nosioci promocije
Oglašavanje	<i>Usmjerenost na turiste:</i>	
	Oglašavanje grada Bakra preko dnevnih novina i časopisa u zemlji	Turistička zajednica Grada Bakra
	Oglašavanje grada Bakra preko specijaliziranih stranih časopisa	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra
	Specijalizirani turistički vodiči	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra
	Oglašavanje putem Interneta	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra, vlasnici privatnih smještaja
	Letci i brošure	TZ, vlasnici privatnih smještajnih objekata, drugi turistički subjekti
	Jumbo plakati	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra
	<i>Usmjerenost prema posrednicima:</i>	
	Suvenirni, olovke, blokovi i ostali uredski pribor s logom destinacije	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra
	<i>Usmjerenost prema lokalnom stanovništvu:</i>	

Element promotivnog miksa	Aktivnost	Nosioci promocije
	Letci, brošure i plakati usmjereni senzibiliziranju javnosti prema potrebama turista	Turistička zajednica Grada Bakra, Grad Bakar, Gospodarska komora
Unaprjeđene prodaje	<i>Usmjerenost na turiste:</i>	
	Popusti npr. van sezone	Vlasnici smještajnih objekata
	Dodatni popusti i usluge npr. "4 noćenja za cijenu 3"	Vlasnici smještajnih objekata
	Klupske kartice npr. "Kartice vjernosti"	Turistička zajednica Grada Bakra
	Nagradne lutrije npr. prilikom trećeg posjeta destinaciji	Nositelji ponude u gradu Bakru
	<i>Usmjerenost prema posrednicima:</i>	
	Organizacija informativnih putovanja za djelatnike agencija	Turistička zajednica Grada Bakra, vlasnici smještajnih objekata
	<i>Usmjerenost prema lokalnom stanovništvu:</i>	
	Organizacija dodatne edukacije turističkih djelatnika	Turistička zajednica Grada Bakra
	Nagrade za najbolje djelatnike u turizmu npr. najbolja kuća, balkon i sl.	Turistička zajednica Grada Bakra
Odnosi s javnošću i publicitet	<i>Usmjerenost na turiste:</i>	
	Organizirani posjeti novinara televizije i ostalih medija s ciljem utjecaja na imidž destinacije	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra
	Posjeti poznatih lica destinaciji	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Bakra
	<i>Usmjerenost prema posrednicima:</i>	
	Konferencije za posrednike i javnost	Turistička zajednica Grada Bakra
	Lobiranja za privlačenje posrednika	Turistička zajednica Grada Bakra, Grad Bakar, turistički subjekti
	Sajmovi	Turistička zajednica Grada Bakra
Osobna prodaja	<i>Usmjerenost na turiste:</i>	
	Usmena prezentacija i prodaja turistima na šalteru hotela i turističkih agencija	Vlasnici turističkih objekata
Direktni marketing	<i>Usmjerenosti na turiste:</i>	
	Izrada baza podataka turista koji su posjetili destinaciju	Turistička zajednica Grada Bakra, vlasnici objekata u destinaciji
	Slanje newslettera i elektroničke pošte	Turistička zajednica Grada Bakra, vlasnici objekata u destinaciji
	<i>Usmjerenosti na posrednika:</i>	
	Stvaranje baze podataka o turoperatorima	Turistička zajednica Grada Bakra, vlasnici objekata u destinaciji
	Slanje newslettera i elektroničke pošte turističkim agencijama	Turistička zajednica Grada Bakra, vlasnici objekata u destinaciji

Prijedlog promotivnog miksa obuhvaća sve aktivnosti koje su usmjerene na tri kategorije subjekata: turiste, posrednike u turizmu (turističke agencije) i lokalno stanovništvo. Kao što je prikazano u tablici pojedine aktivnosti potrebno je financirati iz drugih izvora, pa je za sveukupan razvoj destinacije, privlačenje turista i stvaranje imidža potrebna suradnja i koordinacija svih nositelja promocije.

5. POSTUPAK PRAĆENJA I AŽURIRANJA

5.1. Uvod

Posljednji korak u izradi Akcijskog plana razvoja turizma je - **provođenje, praćenje i ažuriranje** izrađenog Akcijskog plana. Postoje 3 razine praćenja:

1. **Prva razina praćenja.** Prva razina praćenja predstavlja provođenje Akcijskog plana (prioritetnih i ostalih mjera tj. projekata) i ažuriranje sažetka provođenja aktivnosti.
2. **Druga razina praćenja.** Druga razina praćenja rezultata projekta i testiranje logike projekata postavlja pitanje „Dovodi li projekt do očekivanih rezultata tj. ostvarenja svrhe projekta?“. Praćenjem se ocjenjuje uspjeh očekivanih rezultata jer upravo ti ishodi povezuju projekte s vizijom razvoja turizma.
3. **Treća razina praćenja.** Treća razina praćenja postavlja pitanje „Je li se okolina promijenila tako da to utječe na izbor kritičnih tijela, projekata i tijela zaduženih za provođenje projekata u Akcijskom planu?“

Odgovornost za praćenje i ažuriranje Akcijskog plana snosi lokalna samouprava, dio ili čitava radna skupina strateškog planiranja ili neko drugo dogovoreno tijelo.

5.2. Organizacija i jamčenje tijekom informacija i razmjene informacija

Grad Bakar će jamčiti razmjenu informacija o provedbi Akcijskog plana i to: prema Radnoj skupini putem dogovorenih sastanaka i prema javnosti putem medija, Internet stranice Grada i pojedinačnih sastanaka. Grad Bakar će putem Internet stranice objaviti cjeloviti dokument Akcijskog plana te će objavljujati zapisnike sa sastanaka radne skupine periodično po nastajanju.

5.3. Akcijski plan razvoja turizma i e-grad

S obzirom da je Grad Bakar korisnik e-grada nadopuna i prilagodba Akcijskog plana olakšana mu je kroz programsko rješenje e-grad. Cilj Grada Bakra treba biti praćenje i provođenje prepoznatih potreba u turizmu kroz cijeli projektni ciklus, odnosno generirane razvojne mjere dovesti do faze projekta u provedbi. Rješenjem e-grad jedinicama lokalne samouprave se omogućava planiranje, organiziranje, praćenje i kontrola puta od uočene potrebe do projekta u provedbi. Zahvaljujući jednostavnom i detaljnom prikazu puta kojim jedan razvojni projekt prolazi od faze ideje do faze svoje provedbe, Grad Bakar može upravljati razvojnim projektima te time osigurati razvoj turizma i zadovoljavanje potreba zajednice korištenjem razvojnih alata rješenja e-grad.

7. POPIS TABLICA I SLIKA

Tablica 1. Direktni i indirektni efekti izrade Akcijskog plana razvoja turizma	8
Tablica 2. Dosadašnje poticanje razvoja turizma od strane grada Bakra.....	9
Tablica 3. Udaljenost grada Bakra od hrvatskih i europskih središta.....	14
Tablica 4. Dolasci i noćenja grada Bakra	16
Tablica 5. Sumarni popis registrirane i evidentirane kulturne baštine	18
Tablica 6. Smještajni kapaciteti grada Bakra	20
Tablica 7. Manifestacije grada Bakra.....	21
Tablica 8. Izvori onečišćenja na području grada Bakra	23
Tablica 9. Popis kreiranih razvojnih projekta	30
Tablica 10. Detaljni akcijski plan aktivnosti	32
Slika 1. Usklađenost Akcijskog plana s dokumentima višeg reda	11
Slika 2. Položaj grada Bakra u Primorsko-goranskoj županiji	12
Slika 3. Nacionalni park Risnjak	17
Slika 4. Prezidi u Bakru.....	19